

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 12/25, p. 289-304

DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.12202>

ISSN: 1308-2140, ANKARA-TURKEY

Article Info/Makale Bilgisi

Referees/Hakemler: Doç. Dr. Mehmet AK –
Yrd. Doç. Dr. Eray ALACA – Yrd. Doç. Dr. Ufuk TÖMAN

This article was checked by iThenticate.

BAYBURT ÜNİVERSİTESİ ÖĞRENCİLERİNİN OSMANLI TÜRKÇESİ ALGILARI

Mehmet ELBAN* - Gazi ÖZDEMİR**

ÖZET

Bu araştırmanın amacı Bayburt Üniversitesi öğrencilerinin Osmanlı Türkçesi algılarını incelemektir. Araştırmanın yöntemi tarama (survey) çalışmadır. Araştırmanın çalışma evreni Bayburt Üniversitesi Eğitim Fakültesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi ve İDKAB (İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği) bölümü öğrencilerinden oluşmaktadır. Araştırmada herhangi bir örnekleme gidilmemiş, çalışma evreninin tamamına ulaşılmaya çalışılmıştır. Böylelikle araştırma evrenini oluşturan 478 öğrenci, araştırmaya dâhil edilmiştir. Araştırmanın veri toplama aracı ise 4'ü öğrencilerin demografik bilgilerini, 12'si öğrencilerin Osmanlı Türkçesi algılarını ölçmeye dönük oluşturulan bir ankettir. Verilerin analizinde ise betimsel istatistik, t testi ve varyans analizi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda öğrencilerin Osmanlı Türkçesinin Türkçe bir dil olduğu, Arapça bir dil olmadığı konusunda kararsız oldukları saptanmıştır. Öğrenciler, yalnızca Osmanlı Türkçesinin Arapça ve Farsça dillerinin konuşulmasındaki ilişkiselliğine doğru bir görüş bildirerek bu ifadeye "Katılmıyorum" düzeyinde görüş ifade etmişlerdir. Başka bir ifadeyle Arap ve Fars dillerinin konuşulması ile Osmanlı Türkçesi arasında bir ilişki öğrenciler tarafından görülmemiştir. Öğrencilerin önceki bilgileri, Osmanlı Türkçesi dersini almalarının ve okudukları bölümlerin Osmanlı Türkçesi algılarını etkileyen bir değişken olduğu bulgulanmıştır. Osmanlı Türkçesi hakkında daha önce bilgilendirilen öğrencilerin ve Osmanlı Türkçesi dersini alan öğrencilerin Osmanlı Türkçesi algılarının manidar düzeyde olumlu olarak farklılaştığı tespit edilmiştir. Ayrıca Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği, Türkçe eğitimi ile Tarih bölümü öğrencilerinin Osmanlı Türkçesi algılarının diğer tüm bölümlere göre istatistiksel düzeyde olumlu olarak farklılık oluşturduğu araştırmada elde edilen diğer bir önemli sonuçtur.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı Türkçesi, Osmanlı Türkçesi algısı, tarih eğitimi, tarih öğretimi.

---

* Yrd. Doç. Dr. Bayburt Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Eğitimi ABD, El-mek: mehmetelban@bayburt.edu.tr

** Yrd. Doç. Dr. Bayburt Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, El-mek: gaziozdemir@bayburt.edu.tr

---

THE OTTOMAN TURKISH PERCEPTIONS OF BAYBURT UNIVERSITY STUDENTS

ABSTRACT

The purpose of this study is to examine the Ottoman Turkish perceptions of Bayburt University students. The method of the research is survey study. The study's universe consists of the students of Faculty of Education, Faculty of Humanities and Social Sciences and the Primary School Religious Culture and Moral Knowledge Department of Bayburt University. No sampling was performed for the survey and the entire study universe was tried to be reached. Thus, 478 students, who constitute the research universe, were involved in the research. The data collection tool of the research was a questionnaire consisting of 4 questions on the demographic information of the students and 12 questions on measuring the Ottoman Turkish perceptions of the students. Descriptive statistics, t test and variance analysis were used for the analysis of the data. As the result of the research, it was determined that the students were hesitant about the provision of "Ottoman Turkish is not Arabic but a Turkish language." The students expressed correct views only on the relationality between speaking the Ottoman Turkish and Arabic and Persian languages, and they stated their opinions as "I don't agree". In other words, the relationship between speaking Arabic and Persian languages and speaking Ottoman Turkish was not observed by the students. It was found that the previous knowledge of the students, their taking the Ottoman Turkish classes and the departments that they attend were the variables that affect their Ottoman Turkish perceptions. It was determined that the perceptions of the students, who were informed about Ottoman Turkish beforehand, and who took Ottoman Turkish classes, were positively different in a significant level. In addition, another important result obtained in the research was that the Ottoman Turkish perceptions of the students of Primary School Religious Culture and Moral Knowledge, Turkish Education, and History Department were statistically different in positive direction, when compared to all of the other departments.

STRUCTURED ABSTRACT

Ottoman Turkish courses are taught as compulsory or elective courses in some departments of universities and this course is started at the basic level and the departments are continuing their education towards the field of specialization. In departments where the course is not compulsory, Ottoman Turkish is mentioned at the level of general culture in courses such as History, Turkish and Turkish Education History. However, since a large part of the alphabet forming the Ottoman Turkish is composed of the Arabic alphabet, it is seen that the Ottoman Turkish is not perceived as a period of the Turkish language but in a different way especially in the department where the subject universities are not compulsory. In this research, it was aimed to measure Ottoman Turkish perceptions among students coming to the university from different sections of the society and from different school types connected

---

Turkish Studies

to the Ministry of National Education. For this purpose, the following questions were searched for in the research:

1. What is the level of previous information of the students towards Ottoman Turkish?
2. How are perceptions of students towards Ottoman Turkish?
3. Are the perceptions of the students towards the Ottoman Turkish differentiated according to the previous information?
4. Are the perceptions of the students towards the Ottoman Turkish differentiated according to their departments?

Method

This research is a study in the survey model aiming to examine the Ottoman Turkish perceptions of the students of Bayburt University Faculty of Education, Faculty of Humanities and Social Sciences and Primary Education Religion Culture and Ethics Education Program.

Research Group

The study population is the Faculty of Education, the Faculty of Humanities and Social Sciences and the Primary Education Religion and Ethics Education Program students at the Bayburt University during the 2016-2017 academic year. The study was attempted to reach the whole of the research universe without going through any sampling. The total number of students reached in this scope is 478. 83.26% of the 478 students participating in the research are education faculty students, 11.29% are students of human and social sciences faculties, and 5.43% are students of primary education religious and ethics education programs. The study population consisted of 16.7% psychological counseling and guidance, 14.4% class education and 13.4% Turkish education, 11.7% science education, 9.4% computer and instructional technology education, 6.7% history, 6.5% mathematics education, 6.1% English education, 5.2% literature students. Thus, a representation is formed which accounts for 26% of the study population.

Data Collection Tools and Analysis of Data

In accordance with the research design, a questionnaire was developed to answer research questions. Expert opinions were consulted for the validity of the questionnaire. For the questionnaire, the first item pool was created. The items pool created was presented to three experts, one in Turkish and the other two in the field of history and history educator and their suitability was assessed in terms of intelligibility. Some items have been changed in accordance with the expert opinion. It was concluded in the common opinion that the final version of the survey was appropriate in terms of scope. In this way, a 4-point questionnaire aimed at determining the demographic characteristics of the participants and a 12-point questionnaire aimed at determining students' perceptions of Ottoman Turkish was organized. In the analysis of the data, SPSS 22 package program was used. Quantitative data were evaluated with mean and standard deviation. The evaluation intervals of the items are between 1.00-1.80 "I fully disagree ", between 1.81-2.60 "I disagree ", between 2.61-3.40 "I am undecided, between 3.41-4.20" I agree "and between

---

Turkish Studies

4.21-5.00" I fully agree ". In addition, it has been tested whether the students have differentiated Ottoman Turkish perceptions in terms of some variables (Department, Ottoman Turkish knowledge, and Ottoman Turkish lesson). Expressions applied by difference tests are the most emphasized expressions in terms of research. On the other hand, parametric tests were chosen in the different tests because these expressions showed normal distribution and homogeneous variance were equal. Thus, t test was used for unrelated samples and one way analysis of variance (ANOVA) was used for two groups.

Conclusion and Discussion

In the survey, 65.30% of the university students were found not to have been informed about Ottoman Turkish before. On the other hand, it is clear that all students have taken history and literature lessons before university education. It is noteworthy that the students who took mentioned courses were not informed about what Ottoman Turkish was. Although the Ottoman Turkish was given as an elective course in secondary education, when looking at the textbooks of secondary education already taught, it is seen that there is not enough content for the understanding of Turkish of Ottoman Turkish (MEB, 2012a; MEB, 2012b; MEB, 2012c). However, Gokturk alphabet, Uyghur alphabet, and Ottoman Turkish alphabet visuals were given and processed comparatively within the scope of the development of the Turkish language in previous textbooks (Akşit, 1970: 69; Akşit, 1988: 40-41). Thus, although the Turks have changed the alphabet since history, the perception of the continuity of the Turkish language was tried to be given (Kafesoğlu and Deliorman, 1977: 186-188). Because, although the first sign of the Turkish identity was exposed to foreign influences by the Turkish language, it attracted the attention of scientists to resistance and even superiority to other languages (Lewis, 2000, s.7). Moreover, the influence of one language from other languages is assessed within the development and enrichment of all languages. On the other hand, in the survey, students' answers to the phrase "Using a different alphabet to change a language" at the level of "I am undecided" stem from the lack of accurate information about the Turkish language and the Ottoman Turkish. Students in the survey reported that the Ottoman Turkish was a Turkish language and that it was not an Arabic language at the level of "I am undecided". The students expressed an opinion on the relation of Ottoman Turkish in speaking of Arabic and Persian languages and expressed this opinion at the level of "I disagree". In other words, the relationship between the spoken Arabic and Persian languages and Ottoman Turkish was not seen by the students. On the other hand, the students see Ottoman Turkish as a period of the Turkish language. However, it is understood that this period is a Turkish language and that they are undecided about the fact that it is not an Arabic language. It was discovered that the students had a correct perception of the Ottoman Turkish alphabet in general manners. However, they are undecided that the change of the alphabet will not change a language. It is understood from this that students cannot correctly distinguish between the concepts of language and alphabet. In the survey, it was found that the students differed significantly in their perceptions towards Ottoman Turkish according to previous information. In other words, the

---

Turkish Studies

perceptions of the students who had previously learned about the Ottoman Turkish differed positively from the ones who were not informed. The perceptions of the students who took Ottoman Turkish as a course differs in a positive level from those who did not take. Another finding that has been found in the research that the departments of the university students are an impressive variable in the Ottoman Turkish sense. According to the findings obtained, it is seen that the students in the history department and the PERCE department differed positively in terms of Ottoman Turkish perceptions compared to all other departments. In other words, while the students in the history department and the students in the PERCE department think that Ottoman Turkish is the Turkish language, all other departments express an idea of "I am undecided" in this expression. On the other hand, it is seen that the PERCE department and the Turkish education students regarding the expression of whether or not the Ottoman Turkish is the Arabic language differed positively in terms of Ottoman Turkish perceptions compared to all other departments. While PERCE and Turkish education students think that Ottoman Turkish is not an Arabic language, all other departments have expressed their opinion in the direction of "I am undecided". The students in the history department also expressed this opinion at the level of "I disagree", but there was no statistically significant difference according to the other departments. The reason why the students of PERCE, Turkish education, and history department have more accurate about the Ottoman Turkish perceptions can be attributed to the Ottoman Turkish or the other lessons related to this course.

Keywords: Ottoman Turkish, Ottoman Turkish perception, history education, history teaching.

GİRİŞ

Türkçe, günümüz dünyasında 220 milyon kişinin konuştuğu, tahmini 12 milyon kilometre karelik bir coğrafyada, yüze yakın ülkede öğretimin yapıldığı ve yaklaşık 600 bin kelime hazinesi bulunan bir dildir (Bulut, 2014 s.133). Türkolog Wilhelm Radloff'un yeryüzünde hiçbir dil ailesinin Türkçe kadar geniş sahalara yayılmadığını ifade etmesi bu açıdan önemlidir (Temir, 1991, s. 74). Türk milleti, bu dili tarih boyunca konuşma dilinden yazı diline aktarırken farklı alfabeleri kullandı (User, 2006). Alfabe seçimlerinde yaşadıkları coğrafyanın yanında kültürel, dini ve siyasi unsurlar etkili oldu (Tezcan, 2001, s. 274; Banguoğlu, 2007, s. 25–26). Bu açıdan farklı isimlerle, farklı zamanlarda kurulmuş olan Türk devletleri, Göktürk, Uygur, Mani, Süryani, Soğd, Arap, Got, Kril ve Latin harfleri gibi birbirinden farklı alfabelerini kullandılar (User, 2006, s. 24–374; Ercilasun, 1999, s. 391; Tekin, 1997; Korkmaz, 2007, s. 720; Alaca, 2006, s. 23). Türkler, İslamiyet'i kabul ettikten sonra Türkçe'yi Arap harfleriyle yazmaya başladı (Karal, 2001, s. 7; Tekin, 1997, s. 72). Karahanlı ve Gazneliler'den başlayarak (Dönmez, 2009, s. 63) Selçuklu ve Osmanlı (Coşar, 2010, s. 247–251; Korkmaz, 2015, s. 720) dönemlerinde kullanıldı.

Osmanlılar, alfabeyi oluştururken Arapça'da bulunan 28 harfin yanı sıra Farsça'dan پ (pe), چ (çe), ج (je) ve ک (kaf-ı Farsi:ğ) harflerini aldılar. Ayrıca Türkçe'ye mahsus bir ses olan nazal n harfi için ن üstten üç noktalı kefi eklediler. Yine bu harflere ilave olarak Arapça harflerde yer alan ل (Lamelif), ء (hemze) ve ه (ha-i resmiye) dahil edildi. Böylece Türkçe'yi yazmak için 36 harfli yeni alfabe oluşturdular (Kurt, 2014, s. 12; Timurtaş, 2009, s. 1–3).

Arap harflerinin seçimi zamanla kelimelerin seçimlerine de tesir etti (Özkan, 1999). Bu tesir ile tercih edilen kelimeler edebiyat, sanat ve devlet işlerinde tesirlerin etkisine göre Türkçe'nin dönemlere ayrılmasında etkili oldu. 12-15. yüzyıllar arası dilde daha sade ve toplumun daha rahat anladığı kelimelerin kullanıldığı Eski Türkiye Türkçesi dönemi olarak kabul edilirken, 16-19. yüzyıllar arasında Arapça ve Farsça kelimelerin yanı sıra terkiplerin daha yoğun kullanıldığı (Levend, 1957, s. 249-251) ve daha ağır bir dilin hakim olduğu Osmanlı Türkçesi dönemi oldu (Öksüz, 2004, s. 8-9; Korkmaz, 2014, s. 69). Bu ikinci dönemde yukarıda da belirtildiği gibi sanatsal kaygılarla saray çevresinde yazılan ve sadece belli bir kesime hitap eden, dili ağır olan şiir ve nesir eserler yazıldı (İnalçık, 2011, s. 23; Faroqhi, 1999, s. 31). Bu durum Tanzimat'a kadar devam etti. Tanzimat dönemi yazarlarından Şinasi, Namık Kemal, Ziya Paşa dilde sadeleşmeyi savundular (Ercilasun, 1999, s. 397-398). Ayrıca yazılan eserlerin hızla çoğaltılmasını ve topluma ulaşmasını sağlayan matbaanın aktif olarak kullanılması gazete, dergi ve diğer eserlerin toplum tarafından okunurluğu ve anlaşılır olmasını gereklilik haline getirdi (Tongul, 2004, s.105). Dilde sadeleşme ve yeni arayışlar Türkiye Türkçesinin temelini kuran *Yeni Lisan* akımı olarak 1911 yılında Selanik'te çıkan *Genç Kalemler* dergisi yazarları Ali Canip, Ömer Seyfettin, Ziya Gökalp, Kazım Nami, Akil Koyuncu gibi gençlerle devam etti. Bu akımın savunucuları "*Milli bir edebiyat ancak milli bir dile yaratılır*" görüşüne sahip olarak yazılarını eski dile tepki olmak üzere *Yeni Lisan* başlığı ile yazdılar (Korkmaz, 2014, s. 85-89). Bu görüş ayrıca bir alfabenin en güzel biçimde olması açısından alfabedeki harflerin dilin ses yapısını ve dildeki sesleri tam olarak yansıtabilmesi ile mümkün olacağını savunmaktaydı. Yine aynı görüşe göre bir dilin yapısı ve işleyişi ile o dilin yazısı arasında sıkı bir ilişki varlığıyla açıklıyordu. İlave olarak Türk dilinde Arap alfabesinin (Özkan ve Tören, 2013, s. 11-14) kabulünden sonra önemli bazı imla sorunları ile karşı karşıya geldiğini de vurgulandı (Korkmaz, 2007, s. 719). Bu şekilde 19. yüzyılda Tanzimat ile birlikte Osmanlı Türkçesi ve harf sistemi üzerine (User, 2006, s. 374-377) standartların oluşturulması yolunda arayışlar devam etti (İmer, 1998, s. 45-47; Korkmaz, 2014, s. 84).

Cumhuriyet döneminde alfabe ve dilde sadeleştirme tartışmaları dinmedi. Arap harflerinin Türk dilinin ihtiyaçlarına tam olarak karşılayamadığı meselesi ile yapı farklılıklarına bağlı olarak Türkçenin bu alfabe ile yazılması sırasında ortaya imla sorunlarının çıktığı vurgulandı. Ayrıca Türkçeye giren kelimelerden dolayı Arapça ve Farsça kelimeleri ve yapıları okuyup yazabilmek için bu dillerin gramer yapısının öğrenilmesi gerekliliği ortaya konuldu. Bütün bu meseleler üzerine Latin alfabesinin temel oluşturduğu yeni bir alfabe hazırlanması savunuldu. Alfabe değişikliği ile ilgili ilk hareket 1923'te İzmir'de toplanan İktisat kongresinde gerçekleşti. Bu amaçla Latin harflerinden bir alfabe oluşturulması için İzmirli Nazmi önerge verdi. Ancak başkan Kazım Karabekir, genel toplantıda bu önergeyi uygun olmadığını belirterek reddetti (Tongul, 2004, s. 112). Şükrü Saraçoğlu tarafından daha sonra meclis gündemine getirildi ve yine kabul edilmedi. Alfabe tartışması üzerine taraflar arasında uzlaşma sağlanamadı. 1924'ten 1927'ye kadar devam eden tartışmalar arasında yeni alfabenin kabulü ile ilgili kamuoyu oluşturuldu. Nitekim 26 Haziran 1928'de kurulan Dil Encümeni, alfabe değişikliği ile ilgili çalışmalarına başladı. Yeni Türk alfabesinin hazırlıkları Latin alfabesine dayalı olarak tamamlandı. Mustafa Kemal Atatürk, 3 Kasım 1928'de kabul edilen ve kendisinin desteklemiş olduğu yeni Türk harflerinin herkes tarafından öğrenilebilmesi için öğrenme ve öğretme seferberliği başlattı (Levend, 1960, s. 387-407; User, 2006, s. 374-387). Böylece kısa bir süre sonra Osmanlı Türkçesi yazı dili ve grameri kullanımdan kalktı (İmer, 1998, s. 55-62).

Cumhuriyet döneminde Latin harflerinin kullanımının yaygınlaşması ve Osmanlı Türkçesi'ni bilenlerin sayısının azalmasıyla birlikte Cumhuriyetin ilk yıllarını içine alan (Yılmaz, 2017, s.140) bin yıllık tarih, kültür, bilim, sanat ve pek çok bilgi arşivlerin ve kütüphanelerin raflarında kaldı. Hâlbuki bu bilgi hazinesinin kapısını açmak için basit bir işlem yeterliydi. Yani Osmanlı Türkçesi harflerini öğrenmekle mümkün olabilirdi (Faroqhi, 1999, s. 32).

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 12/25

Milli Eğitim Bakanlığı bu amacı gerçekleştirmek, gençlerde bilinç oluşturmak ve öğrencilerin verimli çağlarında Osmanlı Türkçesini öğretmek gayesiyle Osmanlı Türkçesi sürecini başlattı. Nitekim Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı 12.09.2011 tarih ve 139 sayılı kararı ile Sosyal Bilimler Liselerinde zorunlu dersler arasına Osmanlı Türkçesini eklendi. Böylece gençler kendi geçmişleriyle aracsız bir bağ kurmayı başaracaklardı. Buradaki uygulamanın genişletilmesi yönünde 2-6 Aralık 2014 tarihinde 19. Milli Eğitim Şura Toplantısı 179 kararının 6. Maddesi ile *Osmanlı Türkçesi dersinin sosyal bilimler lisesinde olduğu gibi, Anadolu imam hatip lisesinde de zorunlu olarak, diğer ortaöğretim kurumlarında ise seçmeli ders olarak okutulması.*” (MEB, 2014) tavsiye edilerek uygulama alanının genişletilmesine imkân sağlandı. Bu tavsiye karar basın yoluyla tartışmaya açıldı. Bu konuyla ilgili kamuoyunun ilgisi de çekildi. Böylece konu sosyal medyada da tartışılan konular arasında ilk sıraya girdi (Altun, 2015, s. 45). Yapılan çalışmalar sonucunda yine Talim Terbiye Kurulunun 29/07/2016 tarih ve 54 sayılı kararı ile Ortaöğretim Osmanlı Türkçesi Dersi (10, 11 ve 12. Sınıflar) Öğretim Programının, 2016-2017 Eğitim ve Öğretim Yılından itibaren 10. sınıflarından başlamak üzere zorunlu veya seçmeli ders durumlarına göre kademeli olarak uygulanması, söz konusu programlara göre ilgili Genel Müdürlükçe hazırlanan öğretim materyalinin kullanılması, daha önce Kurul tarafından 12/09/2011 tarihli ve 139 sayılı kararıyla kabul edilen Sosyal Bilimler Lisesi Osmanlı Türkçesi Dersi Öğretim Programlarının, 2016 - 2017 Eğitim ve Öğretim Yılından itibaren kademeli olarak uygulamadan kaldırılması kararlaştırıldı. Ayrıca Osmanlı Türkçesi Dersi Öğretim Programı, seçmeli ders olarak okutulduğu durumlarda; ders, hangi sınıf düzeyinde alınır alınmaz, Osmanlı Türkçesi öğretimine temel seviyeden başlanması ve programın bu aşamalılık gözetilerek uygulanması karara bağlandı.

Osmanlı Türkçesi dersi üniversitelerin bazı bölümlerinde zorunlu veya seçmeli ders olarak okutulmakta olup bu derse temel düzeyde başlanarak bölümlerin uzmanlık alan yönelik olarak eğitimlerine devam edilmektedir. Dersin zorunlu olmadığı bölümlerde ise Osmanlı Türkçesinden tarih, Türkçe ve Türk eğitim tarihi gibi derslerde genel kültür düzeyinde bahsedilmektedir. Ancak, Osmanlı Türkçesini oluşturan alfabenin büyük bir kısmını Arap alfabesi oluşturduğundan, özellikle dersin üniversitelerin zorunlu olmadığı bölümlerde Osmanlı Türkçesinin Türk dilinin bir dönemi değil de farklı şekilde algılandığı görülmektedir. İşte söz konusu araştırmada toplumun farklı kesimlerinden ve Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı farklı okul türlerinden üniversiteye gelen öğrenciler arasında Osmanlı Türkçesi algıları ölçülmesi hedeflendi. Bu gayeyle araştırmada aşağıdaki sorulara cevap arandı:

1. Öğrencilerin Osmanlı Türkçesine yönelik önceki bilgileri ne düzeydedir?
2. Öğrencilerin Osmanlı Türkçesine yönelik algıları nasıldır?
3. Öğrencilerin Osmanlı Türkçesine yönelik algıları önceki bilgilerine göre farklılaşmakta mıdır?
4. Öğrencilerin Osmanlı Türkçesine yönelik algıları bölümlerine göre farklılaşmakta mıdır?

Yöntem

Bu araştırma, Bayburt Üniversitesi Eğitim Fakültesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi ve İlahiyat Fakültesi İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Eğitimi Programı öğrencilerinin Osmanlı Türkçesi algılarının incelenmesini amaçlayan tarama (survey) modelinde bir çalışmadır. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu herhangi bir etki oluşturmadan betimlemeyi amaçlayan yaklaşımdır. Bu yaklaşımda konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi betimlenmeye çalışılır. Tarama modelinin bir türü olan genel tarama

modeli ise bir evrende, evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir (Karasar, 2000: 20).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma evreni, Bayburt Üniversitesi'nde 2016-2017 eğitim-öğretim döneminde öğrenim gören Eğitim Fakültesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi ve İlahiyat Fakültesi İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Eğitimi Programı öğrencileridir. Araştırmanın çalışma evreni Bayburt Üniversitesi Eğitim Fakültesinde 1.548 öğrenci, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesinde 200 öğrenci ve İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi (İDKAB) Eğitimi Programı'nda 110 öğrenci olmak üzere toplam 1.858 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmada herhangi bir örnekleme gidilmeyerek çalışma evreninin tamamına ulaşılmaya çalışılmıştır. Bu kapsamda ulaşılan toplam öğrenci sayısı 478'dir. Böylelikle çalışma evreninin %26'sını oluşturan bir temsil sağlanmıştır. Çalışma evrenini oluşturan öğrencilerin demografik özelliklerinin dağılımı Tablo 1'de sunulmaktadır.

Tablo 1
Araştırma Katılımcılarına Ait Demografik Bilgiler

		f	%
Fakülte	Eğitim Fakültesi	398	83.26
	İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi	54	11.29
	İDKAB	26	5.43
	Toplam	478	100.0
Bölüm	RPD	80	16.7
	Sınıf Eğitimi	69	14.4
	Türkçe Eğitimi	64	13.4
	Fen Bilgisi Eğitimi	56	11.7
	BÖTE	45	9.4
	Tarih	32	6.7
	Matematik Eğitimi	31	6.5
	İngilizce Eğitimi	29	6.1
	Edebiyat	25	5.2
	İDKAB	24	5.0
	Sosyal Bilgiler Eğitimi	23	4.8
	Toplam	478	100.0

Tablo 1'de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan 478 öğrencinin %83.26'sını eğitim fakültesi öğrencileri, %11.29'unu insan ve toplum bilimleri fakültesi öğrencileri, %5.43'ünü ilköğretim din kültürü ve ahlak bilgisi programı öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışma evrenini oluşturan öğrencilerin %16.7'si rehberlik ve psikolojik danışmanlık, %14.4'ü sınıf eğitimi, %13.4'ü Türkçe eğitimi, %11.7'si fen bilgisi eğitimi, %9.4'ü bilgisayar ve öğretim teknolojileri eğitimi, %6.7'si tarih, %6.5'i matematik eğitimi, %6.1'i İngilizce eğitimi, %5.2'si edebiyat, %5.0'ı ilköğretim din kültürü ve ahlak bilgisi eğitimi ve %4.8'i sosyal bilgiler eğitimi öğrencisidir.

Veri Toplama Araçları ve Verilerin Analizi

Araştırma desenine de uygun olarak araştırma sorularının cevaplanmasında dönük bir anket geliştirilmiştir. Anketin geçerlik çalışması için uzman görüşlerine başvurulmuştur. Anket için ilk olarak madde havuzu oluşturulmuştur. Oluşturulan madde havuzu biri Türkçe, diğer ikisi tarih ve tarih eğitimcisi alanında olmak üzere 3 uzmanın görüşüne sunulmuş ve anlaşılabilirlik açısından uygunluğu değerlendirilmiştir. Uzman görüşleri doğrultusunda bazı maddeler değiştirilmiştir. Anketin son haliyle kapsam açısından uygun olduğu ortak görüşüne varılmıştır. Böylelikle

katılımcıların demografik özelliklerini saptamaya dönük 4, öğrencilerin Osmanlı Türkçesi algılarını saptamaya dönük 12 maddelik bir anket düzenlenmiştir.

Verilerin analizinde SPSS 22 paket programı kullanılmıştır. Nicel veriler, ortalama ve standart sapma ile değerlendirilmiştir. Maddelerin değerlendirme aralıkları 1.00-1.80 arası “Tamamen katılmıyorum”; 1.81-2.60 arası “Katılmıyorum”; 2.61-3.40 arası “Kararsızım”; 3.41-4.20 arası “Katılıyorum” ve 4.21-5.00 arası “Tamamen katılıyorum” olarak belirlenmiştir. Ayrıca araştırmada öğrencilerin Osmanlı Türkçesi algılarının bazı değişkenler (Bölüm, Osmanlı Türkçesi bilgisi ve Osmanlı Türkçesi dersi) açısından farklılaşp farklılaşmadığı test edilmiştir. Fark testlerinin uygulandığı ifadeler, araştırma açısından en çok öne çıkarılan ifadelerdir. Diğer taraftan bu ifadelerin normal dağılım gösterdiği ve varyans homojenlerinin de eşit olmasından dolayı fark testlerinde parametrik testler seçilmiştir. Böylelikle ikili gruplarda, ilişkisiz örneklem için t testi ve ikiden fazla gruplarda ise tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır.

Bulgular

Araştırmada öğrencilerin Osmanlı Türkçesine yönelik önceki bilgilerini saptamaya yönelik ifadelerle ilişkin sonuçlar Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2

Öğrencilerin Osmanlı Türkçesine İlişkin Önceki Bilgileri

Osmanlı Türkçesinin ne olduğu daha önce size anlatıldı mı?		
	f	%
Evet	166	%34.70
Hayır	312	%65.30
Daha önce Osmanlı Türkçesi dersi aldınız mı?		
	f	%
Evet	118	%24.68
Hayır	360	%75.31

Tablo 2’ye göre çalışmaya katılan öğrencilerin %34.70’ine daha önce Osmanlı Türkçesi hakkında bilgi verilmiş, %65.30’una ise bilgi verilmemiştir. Ayrıca çalışmaya katılan öğrencilerin %24.68’i daha önce Osmanlı Türkçesi dersini almış, %75.31’i ise bu dersi almamıştır. Araştırmada öğrencilerin Osmanlı Türkçesi algılarına ilişkin standart sapma ve ortalama puan değerleri Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3

Öğrencilerin Osmanlı Türkçesi Algılarına İlişkin Standart Sapma ve Ortalamalar

İfadeler	Öğrenci (n=478)		
	$\bar{X}$	SS	Düzye
Osmanlı Türkçesi, Türkçe bir dildir	3.24	1.12	Kararsızım
Osmanlı Türkçesi, Arapça bir dildir	2.68	1.03	Kararsızım
Osmanlı Türkçesini bilen Arapçayı anlayabilir	2.81	1.04	Kararsızım
Osmanlı Türkçesini bilen Arapçayı konuşabilir	2.38	.93	Katılmıyorum
Osmanlı Türkçesi, Farsça bir dildir	2.46	.90	Katılmıyorum
Osmanlı Türkçesini bilen Farsçayı anlayabilir	2.45	.88	Katılmıyorum
Osmanlı Türkçesini bilen Farsçayı konuşabilir	2.28	.84	Katılmıyorum
Osmanlı Türkçesi Türk dilinin bir dönemidir	3.67	.98	Katılıyorum
Farklı alfabe kullanmak bir dili değiştirir	3.21	1.18	Kararsızım
Osmanlı Türkçesi İranlı ve Türkler tarafından bazı sesler ilâveli Arap alfabesine dayalı bir alfbedir	3.61	1.07	Katılıyorum
Osmanlı Türkçesi Arap alfabesinden oluşmaktadır	3.47	1.04	Katılıyorum
Osmanlı Türkçesi Fars alfabesinden oluşmaktadır	2.58	.93	Katılmıyorum

Turkish Studies

Tablo 3'e göre çalışmaya katılan öğrenciler, "Osmanlı Türkçesi, Türkçe bir dildir" ifadesine "Kararsızım"; "Osmanlı Türkçesi, Arapça bir dildir" ifadesine "Kararsızım"; "Osmanlı Türkçesini bilen Arapçayı anlayabilir" ifadesine "Kararsızım"; "Osmanlı Türkçesini bilen Arapçayı konuşabilir" ifadesine "Katılmıyorum"; "Osmanlı Türkçesi, Farsça bir dildir" ifadesine "Katılmıyorum" ve "Osmanlı Türkçesini bilen Farsçayı konuşabilir" ifadesine "Katılmıyorum" düzeyinde fikir belirtmişlerdir. Ayrıca ankete katılan öğrenciler, "Osmanlı Türkçesi Türk dilinin bir dönemidir" ifadesine "Katılıyorum"; Farklı alfabe kullanmak bir dili değiştirir" ifadesine "Kararsızım"; "Osmanlı Türkçesi İranlı ve Türkler tarafından bazı sesler ilâveli Arap alfabesine dayalı bir alfabadır" ifadesine "Katılıyorum"; "Osmanlı Türkçesi Arap alfabesinden oluşmaktadır" ifadesine "Katılıyorum" ve "Osmanlı Türkçesi Fars alfabesinden oluşmaktadır" ifadesine "Katılmıyorum" düzeyinde fikir bildirmişlerdir. Araştırmada öğrencilerin Osmanlı Türkçesi algılarının önceki bilgilerine göre farklılığını gösteren t testi analizi Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4

Osmanlı Türkçesi Algılarının Öğrencilerin Önceki Bilgilerine Göre Karşılaştırılması T Testi Sonuçları

İfadeler	Önceki bilgi	N	$\bar{X}$	Ss	t	p
1-Osmanlı Türkçesi, Türkçe bir dildir	Var	166	3.55	1.21	4.40*	.00
	Yok	312	3.08	1.04		
2-Osmanlı Türkçesi, Arapça bir dildir	Var	166	2.43	1.14	-3.90*	.00
	Yok	312	2.82	.96		
3-Osmanlı Türkçesini bilen Arapçayı anlayabilir	Var	166	2.72	1.15	.06	.33
	Yok	312	2.81	.98		
4-Osmanlı Türkçesini bilen Arapçayı konuşabilir	Var	166	2.13	.94	-4.40	.37
	Yok	312	2.52	.90		
5-Osmanlı Türkçesi, Farsça bir dildir	Var	166	2.35	.92	-1.90	.82
	Yok	312	2.51	.88		
6-Osmanlı Türkçesini bilen Farsçayı anlayabilir	Var	166	2.43	.95	-3.62*	.02
	Yok	312	2.46	.84		
7-Osmanlı Türkçesini bilen Farsçayı konuşabilir	Var	166	2.14	.80	-2.60	.21
	Yok	312	2.35	.85		
8-Osmanlı Türkçesi Türk dilinin bir dönemidir	Var	166	3.77	1.12	1.67*	.04
	Yok	312	3.61	.92		
9-Farklı alfabe kullanmak bir dili değiştirir	Var	166	3.05	1.28	-2.05*	.01
	Yok	312	3.29	1.12		
10- Osmanlı Türkçesi İranlı ve Türkler tarafından bazı sesler ilâveli Arap alfabesine dayalı bir alfabadir	Var	166	3.66	1.21	.74*	.02
	Yok	312	3.59	.98		
11-Osmanlı Türkçesi Arap alfabesinden oluşmaktadır	Var	166	3.58	1.19	1.80*	.00
	Yok	312	3.40	.95		
12-Osmanlı Türkçesi Fars alfabesinden oluşmaktadır	Var	166	2.45	1.06	-2.30*	.00
	Yok	312	2.65	.85		

Tablo 4 incelendiğinde öğrencilerin Osmanlı Türkçesine yönelik algılarının öğrencilerin önceki bilgilerine göre sekiz ifade (1., 2., 6., 8., 9., 10., 11. ve 12.) manidar düzeyde farklılaştığı görülmektedir ($p < .05$). Araştırma açısından farklılığın en çok gözlemlendiği ifadeler "Osmanlı Türkçesi, Türkçe bir dildir" ve "Osmanlı Türkçesi, Arapça bir dildir" ifadesidir. Osmanlı Türkçesi hakkında daha önce bilgilendirilen öğrencilerin "Osmanlı Türkçesi, Türkçe bir dildir" ifadesine cevapları "Katılıyorum" ($\bar{x}=3.55$) düzeyinde; daha önce bilgilendirilmeyen öğrencilerin cevapları "Kararsızım" ($\bar{x}=3.08$) düzeyindedir. Diğer bir ifade "Osmanlı Türkçesi, Arapça bir dildir" ifadesine daha önce bilgilendirilen öğrencilerin cevapları "Katılmıyorum" ($\bar{x}=2.43$) düzeyinde, daha önce

Turkish Studies

bilgilendirilmeyen öğrencilerin cevapları “Kararsızım” ($\bar{x}=2.82$) düzeyindedir. Araştırmada öğrencilerin Osmanlı Türkçesi algılarının Osmanlı Türkçesi dersi alıp almamalarına göre farklılığını gösteren t testi analizi Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5

Osmanlı Türkçesi Algılarının Öğrencilerin Osmanlı Türkçesi Dersi Alıp Almamalarına Göre Karşılaştırılması T Testi Sonuçları

İfadeler	Dersi alma durumu	N	$\bar{X}$	Ss	t	p
1-Osmanlı Türkçesi, Türkçe bir dildir	Evet	118	3.60	1.27	4.05*	.00
	Hayır	360	3.13	1.04		
2-Osmanlı Türkçesi, Arapça bir dildir	Evet	118	2.29	1.10	-4.89	.15
	Hayır	360	2.81	.98		
3-Osmanlı Türkçesini bilen Arapçayı anlayabilir	Evet	118	2.56	1.16	-	3.04*
	Hayır	360	2.89	.97		
4-Osmanlı Türkçesini bilen Arapçayı konuşabilir	Evet	118	1.94	.87	-	6.19*
	Hayır	360	2.53	.91		
5-Osmanlı Türkçesi, Farsça bir dildir	Evet	118	2.25	.92	-2.96	.32
	Hayır	360	2.53	.88		
6-Osmanlı Türkçesini bilen Farsçayı anlayabilir	Evet	118	2.25	.96	-2.90	.24
	Hayır	360	2.51	.84		
7-Osmanlı Türkçesini bilen Farsçayı konuşabilir	Evet	118	2.07	.87	-3.21	.36
	Hayır	360	2.35	.81		
8-Osmanlı Türkçesi Türk dilinin bir dönemidir	Evet	118	3.82	1.13	1.95	.19
	Hayır	360	3.62	.94		
9-Farklı alfabe kullanmak bir dili değiştirir	Evet	118	2.85	1.29	-	3.86*
	Hayır	360	3.32	1.11		
10- Osmanlı Türkçesi İranlı ve Türkler tarafından bazı sesler ilâveli Arap alfabesine dayalı bir alfabedir	Evet	118	3.53	1.38	-92*	.00
	Hayır	360	3.64	.96		
11-Osmanlı Türkçesi Arap alfabesinden oluşmaktadır	Evet	118	3.47	1.26	.09*	.00
	Hayır	360	3.46	.96		
12-Osmanlı Türkçesi Fars alfabesinden oluşmaktadır	Evet	118	2.48	1.06	-	1.30*
	Hayır	360	2.61	.88		

Tablo 5 incelendiğinde öğrencilerin Osmanlı Türkçesine yönelik algılarının Osmanlı Türkçesi dersi alıp almamalarına göre yedi ifadede (1., 3., 4., 9., 10., 11. ve 12.) manidar düzeyde farklılaştığı görülmektedir ($p<.05$). Araştırma açısından farklılığın en çok gözlemlendiği ifadeler “*Osmanlı Türkçesi, Türkçe bir dildir*” ve “*Osmanlı Türkçesini bilen Arapçayı anlayabilir*” ifadesidir. Osmanlı Türkçesi dersini alan öğrencilerin “*Osmanlı Türkçesi, Türkçe bir dildir*” ifadesine cevapları “Katılıyorum” ($\bar{x}=3.55$) düzeyinde; bu dersi almayan öğrencilerin cevapları “Kararsızım” ($\bar{x}=3.08$) düzeyindedir. Diğer bir ifade “*Osmanlı Türkçesini bilen Arapçayı anlayabilir*” ifadesine Osmanlı Türkçesi dersini alan öğrencilerin cevapları “Katılmıyorum” ($\bar{x}=2.43$) düzeyinde, bu dersi almayan öğrencilerin cevapları “Kararsızım” ($\bar{x}=2.82$) düzeyindedir. Araştırmada “*Osmanlı Türkçesi, Türkçe bir dildir*” ifadesine verilen cevapların öğrencilerin bölümlerine göre farklılığını gösteren anova testi analizi Tablo 6’da sunulmuştur.

Turkish Studies

Tablo 6

Öğrencilerin Bölümlerine Göre Algıların Farklılaşmasına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

İfade	Bölüm	KT	sd	KO	F	p
Osmanlı Türkçesi, Türkçe bir dildir	Gruplararası	46.75	2	4.68	3.94	.00
	Grup içi	553.61	554	1.19		
	Toplam	600.36	556			

Tablo 6 incelendiğinde “*Osmanlı Türkçesi, Türkçe bir dildir*” ifadesine verilen cevaplar, öğrencilerin okudukları bölüm açısından manidar şekilde farklılaşmaktadır. Bununla birlikte söz konusu ifadeye ilişkin hesaplanan F değeri (F=3.94; p<.05). Bu ifadeye grupların puan ortalamaları arasındaki farkın kaynağını belirlemek amacıyla yapılan TUKEY testi sonuçları Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7

Öğrencilerin Bölümlerine Göre Puan Ortalamalarına İlişkin TUKEY Testi Sonuçları

Bağımlı Değişken	(I) Bölüm	(J)Bölüm	$\bar{X}$	Ortalamalararası fark	P
Osmanlı Türkçesi, Türkçe bir dildir	İngilizce eğitimi $\bar{X}$ =2.86	İDKAB	3.96	-1.09*	.01
		Tarih	3.84	-.98*	.02
	Sosyal Bilgiler Eğitimi $\bar{X}$ =2.78	İDKAB	3.96	-1.18*	.01
		Tarih	3.84	-1.06*	.01
	BÖTE $\bar{X}$ =2.84	İDKAB	3.96	-1.11*	.00
		Tarih	3.84	-.98*	.00
	İDKAB $\bar{X}$ =3.96	Sosyal Bilgiler Eğitimi	2.78	-1.06*	.01
		BÖTE	2.84	1.14*	.00
		Edebiyat	2.84	1.12*	.02
	Edebiyat $\bar{X}$ =2.84	İDKAB	3.96	-1.12*	.02
		Tarih	3.84	-1.00*	.03
	Tarih $\bar{X}$ =3.84	İngilizce	2.86	.98*	.02
		Sosyal bilgiler	2.78	1.06*	.02
		BÖTE	2.84	.99*	.00
		Edebiyat	2.84	1.00*	.03

Tablo 7’de görüldüğü gibi öğrencilerin okudukları bölüm değişkenine göre Osmanlı Türkçesi puan ortalamalarına ilişkin Tukey testi sonuçlarını gösteren dağılım incelendiğinde puan ortalamaları farklılık göstermektedir. Buna göre tarih bölümü ve İDKAB bölümü öğrencilerinin Osmanlı Türkçesi algılarının diğer tüm bölümlere göre olumlu anlamda farklılaştığı görülmektedir. Başka bir ifadeyle tarih bölümü ve İDKAB bölümü öğrencileri Osmanlı Türkçesinin Türkçe bir dil olduğunu düşünürken, diğer tüm bölümler bu ifadeye “Kararsızım” yönünde fikir belirtmişlerdir. Araştırmada “*Osmanlı Türkçesi, Arapça bir dildir*” ifadesine verilen cevapların öğrencilerin bölümlerine göre farklılığını gösteren anova testi analizi Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8

Öğrencilerin Bölümlerine Göre Algıların Farklılaşmasına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

İfade	Bölüm	KT	sd	KO	F	p
Osmanlı Türkçesi, Arapça bir dildir	Gruplar arası	37.03	10	3.70	3.63	.00
	Grup içi	476.27	467	1.02		
	Toplam	513.30	467			

Tablo 8 incelendiğinde “*Osmanlı Türkçesi, Arapça bir dildir*” ifadesine verilen cevaplar, öğrencilerin okudukları bölüm açısından manidar şekilde farklılaşmaktadır. Bununla birlikte söz

Turkish Studies

konusu ifadeye ilişkin hesaplanan F değeri ($F=3.63$; $p<.05$). Bu ifadede grupların puan ortalamaları arasındaki farkın kaynağını belirlemek amacıyla yapılan TUKEY testi sonuçları Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9

Öğrencilerin Bölümlerine Göre Puan Ortalamalarına İlişkin TUKEY Testi Sonuçları

Bağımlı Değişken	(I) Bölüm	(J)Bölüm	$\bar{X}$	Ortalamalararası fark	p
Osmanlı Türkçesi, Arapça bir dildir	Sınıf eğitimi $\bar{X}=2.84$	İDKAB	2.00	.84*	.02
	Fen bilgisi eğitimi $\bar{X}=2.89$	İDKAB	2.00	.89*	.01
	Türkçe eğitimi $\bar{X}=2.34$	Böte	3.09	-.75*	.01
	BÖTE $\bar{X}=3.09$	Türkçe Eğitimi	2.34	.75*	.01
		İDKAB	2.00	1.09*	.02
	İDKAB $\bar{X}=2.00$	Sınıf eğitimi	2.84	-.84*	.01
		Fen bilgisi eğitimi	2.89	-.89*	.03
		BÖTE	3.09	-1.09*	.00
	Edebiyat $\bar{X}=3.04$	Edebiyat	3.04	-1.04*	.02
		İDKAB	2.00	1.04*	.02

Tablo 9’da görüldüğü gibi öğrencilerin okudukları bölüm değişkenine göre Osmanlı Türkçesi puan ortalamalarına ilişkin Tukey testi sonuçlarını gösteren dağılım incelendiğinde puan ortalamaları farklılık göstermektedir. Buna göre İDKAB bölümü, Türkçe eğitimi öğrencilerinin Osmanlı Türkçesi algılarının diğer tüm bölümlere göre olumlu anlamda farklılaştığı görülmektedir. Diğer bir ifadeyle İDKAB ve Türkçe eğitimi öğrencileri Osmanlı Türkçesinin Arapça bir dil olmadığını düşünürken, diğer tüm bölümler bu ifadeye “Kararsızım” yönünde fikir belirtmişlerdir. Tarih bölümü öğrencileri bu ifadeye “Katılmıyorum” düzeyinde görüş bildirirse de diğer bölümlere göre manidar düzeyde farklılık oluşturmamıştır.

Sonuç ve Tartışma

Araştırmada üniversite öğrencilerinin %65.30’nun daha önce Osmanlı Türkçesi hakkında bilgilendirilmemiş olduğu bulgulanmıştır. Öte yandan tüm öğrencilerin üniversiteye gelene kadar tarih ve edebiyat dersleri aldıkları malumdur. Söz konusu dersleri alan öğrencilerin Osmanlı Türkçesinin ne olduğu hakkında bilgilendirilmemesi dikkat çekicidir. Ortaöğretim basamağında Osmanlı Türkçesi seçmeli bir ders olarak verilse de hali hazırda okutulan ortaöğretim tarih ders kitaplarına bakıldığında Osmanlı Türkçesinin, Türk dilinin anlaşılmasına dönük yeterli bir içerikle verilmediği görülmektedir (MEB, 2012a; MEB, 2012b; MEB, 2012c). Oysaki önceki ders kitaplarında Türk dilinin gelişimi kapsamında Göktürk alfabesi, Uygur alfabesi ve Osmanlı Türkçesi alfabesi görselleri verilerek karşılaştırılmalı işlenmiştir (Akşit, 1970: 69; Akşit, 1988: 40–41). Böylelikle Türklerin tarihten bu yana alfabe değiştirse de Türk dilinin devamlılığı algısı verilmeye çalışılmıştır (Kafesoğlu ve Deliorman, 1977: 186–188). Zira Türk kimliğinin ilk işareti Türk dili yabancı etkilere maruz kalsa da onun diğer dillere karşı direnç gösterme hatta üstün gelmesi bilim adamlarının dikkatini çekmiştir (Lewis, 2000, s.7). Ayrıca bir dilin diğer dillerden etkilenmesi tüm dillerin gelişimi, zenginleşmesi içinde değerlendirilmektedir. Buna karşın araştırmada öğrencilerin “*Farklı alfabe kullanmak bir dili değiştirir*” ifadesine “Kararsızım” düzeyinde cevap vermeleri, Türk diline ve Osmanlı Türkçesine yönelik doğru bilgilendirmelere sahip olamamasından kaynaklanmaktadır.

Araştırmada öğrenciler Osmanlı Türkçesinin Türkçe bir dil olduğu ve onun Arapça bir dil olmadığına ilişkin “Kararsızım” düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Öğrenciler, yalnızca Osmanlı Türkçesinin Arapça ve Farsça dillerinin konuşulmasındaki ilişkiselliğine doğru bir görüş bildirerek

bu ifadeye “Katılmıyorum” düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Başka bir ifadeyle Arap ve Fars dillerinin konuşulması ile Osmanlı Türkçesi arasında bir ilişki öğrenciler tarafından görülmemiştir. Diğer taraftan öğrenciler Osmanlı Türkçesini Türk dilinin bir dönemi olarak görmektedirler. Ancak bu dönemin Türkçe bir dil olduğu ve Arapça bir dil olmadığı hususunda kararsız oldukları anlaşılmaktadır. Öğrencilerin Osmanlı Türkçesi alfabesine yönelik genel manada doğru algılara sahip olduğu bulgulanmıştır. Ancak alfabe değişikliğinin bir dili değiştirmeyeceği konusunda kararsızdırlar. Buradan anlaşılan öğrenciler, dil ve alfabe kavramları arasındaki farkı doğru şekilde ayırt edememektedirler.

Araştırmada öğrencilerin Osmanlı Türkçesine yönelik algılarının önceki bilgilerine göre manidar düzeyde farklılaştığı bulgulanmıştır. Diğer bir ifadeyle daha önce Osmanlı Türkçesine dair bilgi edinen öğrencilerin algıları, bilgilendirilmeyen öğrencilere göre olumlu olarak farklılaşmaktadır. Osmanlı Türkçesini bir ders olarak alan öğrencilerin algıları da almayan öğrencilere göre olumlu düzeyde farklılaşmaktadır.

Üniversite öğrencilerinin öğrenim gördükleri bölümlerin Osmanlı Türkçesi algısında etkileyici bir değişken olduğu araştırmada saptanan bir başka bulgudur. Elde edilen bulguya göre tarih bölümü ve İDKAB bölümü öğrencilerinin Osmanlı Türkçesi algılarının, diğer tüm bölümlere göre olumlu anlamda farklılaştığı görülmektedir. Başka bir ifadeyle tarih bölümü ve İDKAB bölümü öğrencileri Osmanlı Türkçesinin Türkçe bir dil olduğunu düşünürken, diğer tüm bölümler bu ifadeye “Kararsızım” yönünde fikir belirtmişlerdir. Diğer taraftan Osmanlı Türkçesinin Arapça bir dil olup olmadığı ifadesine ilişkin İDKAB bölümü ve Türkçe eğitimi öğrencilerinin Osmanlı Türkçesi algılarının diğer tüm bölümlere göre olumlu anlamda farklılaştığı görülmektedir. İDKAB ve Türkçe eğitimi öğrencileri Osmanlı Türkçesinin Arapça bir dil olmadığını düşünürken, diğer tüm bölümler bu ifadeye “Kararsızım” yönünde fikir belirtmişlerdir. Tarih bölümü öğrencileri de bu ifadeye “Katılmıyorum” düzeyinde görüş bildirirse de diğer bölümlere göre istatistiksel düzeyde anlamlı bir fark oluşturmamıştır. İDKAB, Türkçe eğitimi ve tarih bölümü öğrencilerinin Osmanlı Türkçesi algılarının daha doğru olması, öğrencilerin kendi bölümlerinde aldıkları Osmanlı Türkçesi ya da bu dersle ilişkili diğer derslere bağlanabilir.

KAYNAKÇA

- Akşit, N. (1970). *Tarih lise III. (Yeni ve yakın çağlar)*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Akşit, N. (1988). *Tarih lise II. sınıf*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Alaca, E.(2016). *Orta Asya'dan Günümüze Türk Tarihi ve Kültürü*. Ankara. Pegem Akademi.
- Altun, A. (2015). Çevrimiçi ortamdaki tartışma kültürüne yönelik bir inceleme: Osmanlı Türkçesi tartışmaları. *Turkish Studies*, 10 (12), 39-56.
- Banguoğlu, T. (2007). *Türkçenin grameri*. (8. Baskı). Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Bulut, M. (2014). Atatürk'ün Türkçeye yönelik özleştirme/sadeleştirme çalışmaları ve bu bağlamda yaşanan dil tartışmaları üzerine bir değerlendirme. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* Volume 9/11 Fall 2014, p. 131-147, ANKARA-TURKEY
- Coşar, A.M. (2010). Eski Anadolu Türkçesi üzerinde düşünceler ve yorumlar. *Journal of Turkish Studies*, 5(1), 246-261.
- Dönmez, C. (2009). *Tarihi gerekçeleriyle harf inkılabı ve kazanımları*. (2. Baskı). Ankara: Gazi Kitabevi.

- Ercilasun, A. B. (1999). Osmanlı Türkçesi. Güler Eren (Ed.), *Osmanlı içinde* (s.391-398). Ankara: Yeni Türkiye Yayınları.
- Faroqhi, S. (1999). *Osmanlı tarihi nasıl incelenir?* (Z. Altok, Çev.). İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- İmer, K. (1998). *Türkiye’de dil planlaması: Türk dil devrimi*. Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları.
- İnalçık, H. (2011). *Şair ve patron: patrimonial devlet ve sanat üzerinde sosyolojik bir inceleme*. (4.Baskı). Ankara: Doğu Batı Yayınları.
- Kafesoğlu, İ. ve Deliorman, A. (1977). *Lise II tarih ders kitabı*. (2.Baskı). Ankara: Devlet Kitapları Yayınları.
- Karal, E. Z. (2001). Osmanlı tarihinde Türk dili sorunu (Tarih açısından bir açıklama). *Bilim kültür ve öğretim dili olarak Türkçe içinde*. (7-96). Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Karasar, N. (2000). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Korkmaz, Z. (2007). *Türk dili üzerine araştırmalar III*. Ankara: Türk Dil Kurumu.
- Korkmaz, Z. (2014). *Türkiye Türkçesi grameri: şekil bilgisi*. (4. Baskı). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Korkmaz, Z. (2015). *Türk dili üzerine araştırmalar iv*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Kurt, Y. (2014). *Osmanlıca dersleri ı*. (21. Baskı). Ankara: Akçağ Yayınları.
- Levend, A. S. (1957). Yabancı kelime salgını. *Türk Dili Dergisi*, 6 (65), 249-251.
- Korkmaz, Z. (1960). *Türk dilinde gelişme ve sadeleşme evreleri*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- MEB, (2012a). *Ortaöğretim tarih 9*. Ankara: Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- MEB, (2012b). *Ortaöğretim tarih 10*. Ankara: Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- MEB, (2012c). *Ortaöğretim Türkiye Cumhuriyeti inkılap tarihi ve Atatürkçülük*. Ankara: Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- MEB. (2014, Aralık). 19. Milli Eğitim Şurası Sona Erdi. <http://www.meb.gov.tr/19-mill-egitim-srasi-sona-erdi/haber/7594/tr%20adresinden%2027.01.2016>, Erişim tarihi: 07.07.2017.
- Öksüz, Y.Z. (2004). *Türkçenin sadeleşme tarihi genç kalemler ve yeni lisan hareketi*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Özkan, M. (1999). Erken dönem Osmanlı Türkçesi. Güler Eren (Ed.), *Osmanlı içinde* (399-411). Ankara: Yeni Türkiye Yayınları.
- Özkan, M. ve Tören, H. (2013). *Osmanlı Türkçesi ı*. (5. Baskı). İstanbul: Akademik Kitaplar.
- Tekin, T. (1997). *Tarih boyunca Türkçenin yazımı*. Ankara: Simurg.
- Temir, A. (1991). *Türkoloji tarihinde Wilhelm Radloff devri: hayatı-ilmi kişiliği-şahsiyeti*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Tezcan, S. (2001). *En eski Türk dili ve yazımı. Bilim kültür ve öğretim dili olarak Türkçe*. Ankara: Türk Tarih Kurumu.

-
- Timurtaş, F.K. (2009). *Osmanlı Türkçesi grameri: eski yazı ve imla-Arapça-Farça eski Anadolu Türkçesi*. (12. Baskı). Ankara: Alfa Yayınları.
- Tongul, N. (2004). Türk harf inkılabı. *Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, 9(33), 103-130.
- User, H.Ş. (2006). *Başlangıcından günümüze Türk yazı sistemleri*. Ankara: Bilge Kültür ve Sanat Yayınları.
- Yılmaz, H. (2017). *T.C. devlet salnamesine göre harf inkılabı arifesinde basının genel durumu. Turkish Studies-International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*. Volume 12/9, p. 135-158 DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies>. 11434 ISSN: 1308-2140, ANKARA-TURKEY